

Svar på skriftligt spörsmål SSS 565/2018 rd

Svar på skriftligt spörsmål om lagligheten i Folkpensionsanstaltens verksamhet

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Ärade talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spörsmål SS 565/2018 rd undertecknat av riksdagsledamot Olli-Poika Parviainen /gröna m.fl.:

Vad avser regeringen göra för att kunna säkerställa att lagar alltid noggrant iakttas i myndighetens verksamhet, och

har regeringen för avsikt att vidta åtgärder för att kunna säkerställa lagligheten i Folkpensionsanstaltens verksamhet?

Som svar på detta spörsmål anför jag följande:

Folkpensionsanstalten ansvarar för genomförandet av lagen om utkomststöd till den del det är fråga om grundläggande utkomststöd. Kommunerna är ansvariga för kompletterande utkomststöd och förebyggande utkomststöd. Den allmänna ledningen, styrningen och utvecklingen av utkomststödsverksamheten hör till social- och hälsovårdsministeriets uppgifter, men ministeriet tar inte ställning till beslut i enskilda fall och inte heller till om besluten är korrekta eller inte. SHM diskuterar dock regelbundet olika synpunkter på genomförandet med FPA:s och även Finlands Kommunförbunds experter. FPA är en självständig offentlighetsinrättning som står under riksdagens tillsyn och som har en egen förvaltning och ekonomi. FPA:s förvaltning och verksamhet övervakas av 12 fullmäktigeledamöter som utses av riksdagen. Social- och hälsovårdsministeriet har begärt ett utlåtande av FPA i spörsmålet. I utlåtandet konstaterade FPA bland annat följande i ärendet:

Den 20 december 2018 gav riksdagens biträdande justitieombudsman i det fall som det hänvisas till i spörsmålet FPA en allvarlig anmärkning om beviljandet av grundläggande utkomststöd för sköldkörtelläkemedel av animaliskt ursprung. FPA förutsätts göra en utredning om vilka åtgärder anstalten har vidtagit till följd av beslutet, och lämna utredningen till riksdagens biträdande justitieombudsman inom utsatt tid. I detta skede pågår behandlingen av ärendet ännu till denna del.

Enligt riksdagens biträdande justitieombudsman har FPA inte gjort en individuell bedömning av sökandens rätt att få utkomstskydd för läkemedlet. Riksdagens biträdande justitieombudsman har motiverat ärendet med att klagandens ärende inte hade behandlats i den multiprofessionella sakkunniggruppen för FPA:s hälso- och sjukvårdsutgifter. Ärendet hade dock utvärderats av flera sakkunnigläkare på FPA, och en grundlig individuell prövning hade gjorts med beaktande

Svar på skriftligt spørgsmål SSS 565/2018 rd

av kundens utredningar i ärendet. Lagstiftningen innehåller inga bestämmelser om sakkunniggrupp, utan gruppens existens bygger på FPA:s arbetsordning.

Riksdagens biträdande justitieombudsman har i sitt beslut konstaterat att FPA, trots det tidigare beslutet, inte har ändrat sin verksamhet och att FPA däremot på ett kategoriskt sätt lämnar vissa läkemedel utanför utkomststödet. FPA bedömer dock alltid från fall till fall kundens rätt att få utkomststöd för det läkemedel som har varit föremål för ansökan. Utifrån FPA:s bedömning beaktas i regel de hälso- och sjukvårdsutgifter som kunden har angett, och avslaget är betydligt mer sällsynt. I sitt beslut har riksdagens biträdande justitieombudsman även konstaterat att en sakkunnigläkare eller läkemedelshandläggare inte är utkomststödkundens behandlande läkare som har rätt att besluta om diagnos eller läkemedelsbehandling för kunden. Som den biträdande justitieombudsmannen konstaterar i sitt beslut, har FPA:s sakkunnigläkare och en behandlande läkare olika roller. FPA tar inte ställning till vare sig diagnosen eller vården av kunden, utan endast bedömer vilka utgifter utkomststöd kan beviljas för.

Med utkomststöd ersätts läkemedel som en kund behöver. Behovet bedöms utifrån allmänt godkänd vårdpraxis och medicinsk forskning, dock med beaktande av personens situation. Högsta förvaltningsdomstolen har i sitt beslut HFD 2018:148 konstaterat att FPA vid bedömandet av läkemedelsutgifternas behövlighet har behörighet att bedöma även om läkemedelsordinationen är motiverad i det enskilda fallet. Dessutom har FPA i sitt utlåtande konstaterat att även om det i FPA:s tidigare anvisningar och beslutsmallar står ”ett behövligt och nödvändigt läkemedel” har FPA dock redan då i praktiken endast bedömt huruvida ett läkemedel är behövligt. Enligt FPA:s utlåtande har FPA även beviljat grundläggande utkomststöd för läkemedel som inte är livsviktiga för kunden och därför inte nödvändiga. Den biträdande justitieombudsmannens beslut i fråga gäller även händelser 2017. Då användes fortfarande de gamla mallarna, vilket justitieombudsmannen har konstaterat i sitt beslut den 20 december 2018.

FPA följer anstalten noggrant lagar och andra bestämmelser i sin verksamhet. FPA går igenom alla beslut som har fått från laglighetsövervakarna och besvärinstanserna, och vidtar vid behov åtgärder för att ändra anvisningar och förfaranden till följd av besluten. FPA kommer att ägna allt noggrannare uppmärksamhet åt formuleringen av beslutsmotiveringar och åt att motiveringarna är tillräckliga samt åt att dess kunder får tydliga svar på sina utredningar.

Social- och hälsovårdsministeriet har också noggrant följt med de beslut som fattats av riksdagens justitieombudsman och förvaltningsdomstolarna. Dessutom har ministeriet med FPA diskuterat vilka synpunkter målen för utkomststödslagstiftningen förutsätter vid tillämpningen av lagstiftningen och utvecklingen av genomförandet. Överföringen av det grundläggande utkomststödet till FPA har varit en process. FPA har varit redo att ändra och utveckla sin verksamhet för att kunna ta itu med de utmaningar som den nya förmånen har medfört. Till följd av överföringen har det även framkommit behov att utveckla lagstiftningen om utkomststöd, och även riksdagen har krävt likadana utvecklingsåtgärder när den har godkänt ändringarna. För att bereda dessa ändringar har ministeriet tillsatt en juridiskt sakkunnig arbetsgrupp för utkomststödsärenden. Gruppens särskilda uppgift är att utvärdera förhållandet mellan utkomststödet och grundlagen i en situation där behörigheten är fördelad på två olika aktörer, nämligen FPA och

Svar på skriftligt spörsmål SSS 565/2018 rd

kommunerna. Ett föremål för diskussion har också varit att inrätta en delegation för utkomststödsärenden med uppdraget att fastställa tillämpningsrutiner i samarbete med olika aktörer.

Helsingfors 5 februari 2019

Familje- och omsorgsminister Annika Saarikko